

N° 298.

D. 14. Grudnia.

WTOREK.

Rok 1824.

KURJER

Warszawski

WSPOMNIENIA.

Zgon Lamberta Bis-
kupa Krak. 1101.

NOWOŚCI WARSZAWSKIE.

Numer 9 *Jzydy Polskiej* wyszedł z druku. Chociaż upadek *Zbożowego handlu* w najprzykrzejsze położenie wtrącił właścicieli ziemskich; z tem wszystkim przemyślny znajduje jeszcze dla siebie zasilki, usuwając swojej roli przedmioty żadnej nieprzynoszące korzyści, a na ich miejsce zaprowadzając uprawę roślin, które pewniejszy i zyskowniejszy odbyt znaleźć mogą. Nasi przodkowie siali tylko *Pszenicę, Żyto, Jęczmień i t. d.* bo przy uprawie tych ziarn dobrze im się działo; lecz nie idzie zatem, aby ich potomkowie, którym ten sposób gospodarowania od roku do roku staje się zgubniejszym, raz ubitego toru niewolniczo trzymać się musieli. Jednym z najważniejszych przedmiotów nowej uprawy rolniczej będzie zapewne *Urzet sinilo* (*Jsatis tinetoria*), roślina wydająca najpiękniejszą i trwałą farbę niebieską *indychem* zwaną, a przy rozszerzających się fabrykach wełnianych i bawełnianych nader poszukiwaną. Hr. *Chaptal*, dawniejszy Minister Spr: Wew: a teraz *Par Francji*, mąż w technice wielce zasłużony, i nie tylko w teorji biegły, ale i praktycznie traktowanym przez siebie przedmiotom poświęcający się, w wydanej przez siebie r: z: *Chemji stosownej do rolnictwa*, podał naukę uprawy *Urzetu* i wyrabiania z niego *Indychtu*, która w *Jzydzie Polskiej* w całej obszerności została umieszczoną. Wyrabianie *Indychtu* nie wymaga zgoła żadnych sztucznych

narzędzi lub kosztownych naczyń i tak jest prostem, iż każdy wieśniak najmniej uczony, wprost do przedsięwzięcia doświadczeń ośmielić się może. Korzyści wykazane z uprawy *indychtu* w porównaniu z *Pszenicą* są następujące: 2 morgi *Magdeburskie* zasiane *Pszenicą*, przyjmując z reprodukcji 5 ziarn na czysty zysk i licząc korzec po złp: 15, przynoszą dochodu złp: 75. Taż sama ziemia zasiana *Urzetem*, wydaie 150 cetnarów liści, a tych ieden cetnar (biorąc najniżej) tylko 6 lutów, w ogóle zaś 28 funtów farby, w niczem zamorskiej nieustępującej. w Handlu, kupując na funty, płaci się ieden funt po złp: 30, lecz spuszczać hurtownie po złp: 18, przyniosą dwa morgi złp: 504, odtrącając zaś koszta uprawy rośliny i wyrobku farby, na zł: 307 obrachowane, zostaje jeszcze czystego dochodu zł: 197, to jest więcej iak półtrzecia razy tyle co z *Pszenicy*. Lecz *Pszenica* niema teraz pokupu, a *indycht* nie tylko na wewnętrzzną krajową potrzebę, ale i na artykuł wywozowy mógłby przędzsy znaleźć odbyt, a przynajmniej niewyprowadzałby znacznej summy pieniędzy z kraju i dał iakikolwiek zasilek rolnictwu. Doświadczenie na małym, bynajmniej niekosztowne, najpewniejsze o istocie rzeczy przekonanie przyniesie. Tymczasem kto z założonemi rękami, tylko nad smutnyu losem rozpamiętywa, a nieufny w następczanych środkach, ni w tył ni w przód się posuwa, pewnie bez pracy i przemysłu lepszej doli dla siebie nie wy-

placze. Inny artykuł uczy, iak z *Kartofli* bez gotowania tychże może być pędzona *Wódka* i wyrabiane *Piwo*. Wyfermentowana robota, która się nabija na kociół, jest zupełnie płynną, korzec kartofli wydaie bardzo dobrej i czystej w smaku wódki kwart 13 $\frac{1}{4}$, postępowanie nie jest ani zawiśksze, ani kosztowniejsze iak sposobem zwyczajnym; P. *Dubrunsauf* robił te doświadczenia i przedstawił Król: Towarzystwu rolniczemu w *Paryżu*. Niemożemy się rozszerzać nad wszystkie artykuły których jest 22, lecz z pomiędzy tychże wymienimy przynajmniej o wynalazku w *Paryżu* *Pily* do spuszczenia drzewa, młyna do kruszenia gipsu i innych ciał twardych; kotła parowego wiele oszczędzającego opału, o nowej *Młockarni* rossyjskiej Xięcia *Gagaryna*, o *raskach* wiszących dla owiec, których rysunek przysłał P. *Mejsner* z *Szczuchni* nad *Wieżerem*, o pielęgnowaniu *ananasów*, o malowaniu mlecznem, o nowym sposobie przetwarzania surowych *Oleiów nasiennych*, na delikatne i czyste, wreszcie o aparacie do wygubienia szczurów, myszy i kretów.

Reskryptem Komisji Rzad: Sprawiedliwości d. 21 Październ. r. 1824 Nr 12,636 *Antoni Maiewski* Pisarz Sądu Pokoju Powiatu i miasta *Warszawy* Wydział: III znanym został Patronem przy Trybunale Cywil: Jej Insta: Woiew: *Płockiego* i mieszka w *Płocku* w oficynie pałacu Sądowego.

Zapowiedziany w dniach 9 i 11 m. b. a następnie odłożony *Popis Publiczny Instytutu Muzycznego i Deklamacji* odbędzie się w dniach 15 i 17 b. m.

Jutro w Teatrze *Francuzkim* (w *Saskim Pałacu*) wystąpi powtórnie, przybyły z *Paryża* Aktor P. *Hervet*.

Wczorajszy powtórny *Koncert P. Romberga* nie był tak liczny iak pierwszy, lecz słucha-

oze bardziej jeszcze niż z pierwszego byli zadowolnieni. Ten *Wirtuoz* jutro wyjeżdża przez *Wilno* do miasta *Moskwy*. —

R O Z M A I T O Ś C I.

Król *Hiszpański* wydał wyrok nakazujący, aby wszyscy Szefowie polityczni, zostający teraz zagranicą, wrócili do ojczyzny dla usprawiedliwiania się zswych dawniejszych urzędowań. Słychać że *Jenerał Hiszp: Kastanos*, został oczyszczonym pod względem politycznym. — Wyjście wojska *Francuzkiego* z stolicy skłoniło Ministra wojny do sprrowadzenia pułków prowincjonalnych, oraz grenadierów milicji; tym sposobem osada wynosić będzie 18,000 ludzi. *Żołnierzy wojska Franc:* złożonych ciężką chorobą, i zostających w *Madrycie*, umieszczono w lazaretach *Hisz:* Jednego z wiejskich Urzędników w *Hisz:* skazanona galery za to, że wydał paszporta 3 ludziom, zostawiwszy wolne miejscena ich nazwiska, pokazało się że to byli złoczyńcy. Inny zaś Urzędnik zapłacił kary 300 dukatów zato że natychmiast nieogłosił przysłanych mu obwieszezeń rządowych. — Handel w *Hiszpanji* co raz jest w niedźniejszym stanie, z *Kadyksu* prawie wszyscy majątci kupey wynoszą się do *Ameryki*. — *Gazety Londyńskie* są napełnione opisem niezmiernych strat wynikłych przez nadzwyczajną burzę d. 23 z:m: *Rzeka Tamiza* tak wezbrała iak niebyło przykładu, i gdyby nie mocne tamy, miasto *Plimut* byłoby całkowicie zalane. — Okropny pożar w *Edyngburgu* zrzadził szkody na 7 milionów *żł:* pol: — *Dzienniki Londyńskie* zapewniają że terazniejszy Król *Francuzki* oświadczył iż postanowił wspierać swoich Ministrów, a przeciw nim wymierzone powiski uważać iako wymierzone przeciw swej osobie i zapewniją oraz że terazniejsi Deputowani prawie wszyscy sprzyają. Ministrom, a przeto spo-

dziewać się należy że następujące posiedzenia izb prawodawczych odbywać się będą spokojnie. — Donoszą z *Adryanopolu* że tameczny główny Kościół *Grecki* został zburzony przez *Turków*, gdyż w nim miały się znajdować znaczne zapasy prochu, przeznaczonego dla *Greków*, długo o tem nikt nie wiedział, na koniec wyjawiał to pewny Duchowny, zbrodniarz ten wyrzekłszy się wiary *Chrześcijańskiej*, starał się tym podstępem przypodobać *Turkom*. — Znowu w *Stambule* zaczęto z pośpiechem pracować nad naprawianiem zrujnowanych okrętów, nakazano oraz budować 18 okrętów, z czego wnoszą że *Sultan* przedsięwziął wszelkimi sposobami wieść wojnę przeciw *Grekom*. — Na początku z. m: pisany list z *Korsu* zapewnia, że *Derwisz Basza* zebrawszy ile mógł żołnierzy *Tureckich* napadł pod *Sulmą* na znaczny oddział wojska *Tureckiego*, lecz wcale się mu niepowiodło, utracił połowę swych wojowników, a zresztą uciekając ledwo znalazł ocalenie. — Sąd *Kryminalny* w *Akwizgranie* skazał na śmierć niejakiego *Weltra* który jako niemowle w r. 1796 znaleziony był w *Trewirze* przez iednego z Obywateli, przez niego był wychowany, niedawno zaślubił się z krewną swego dobroczyńcy; ta cnotliwa Małżonka starała się ulagodzić porywozość swego męża, była wzorem dobroci, iednak zbrodniarz wydarł jej życie okrutnym sposobem; zaprowadził ją za miasto i udusił, a to właśnie na miesiąc przed jej rozwiązaniem. Dopelnivszy zabójstwa skrył się, lecz wkrótce został wysledzony i odbierze przykładową karę. — *Wzbranie Elby* niezmierniejszkodly stało się przyczyną w *Hanowerskiem*, woda tak nagle przybierała dnia 15 z. m: że Ludzie niezdolali uciekać, pola na kilka tysięcy morgów rozległe, są zalane, w niektórych wsiach tylko dachy z wody widzieć się dają.

Rev ieszcze nieopada, ustała wszelka nadzieja aby zalane budowle zdadne były do naprawy; serce drętwieje gdy się wspomni o ilu już doniesiono stratach, i ile Ludzi przez to zostało nieszczęśliwych. — Magistrat miasta *Wroclawia* utworzył dwie nowe Szkoły dla 400 Dzieciat, których Rodzice są ubodzy. — Sposób chowania cieląt bez mleka: w *Widoku* korzystania z mleka, bez szkodenia przez to cielętom, można je napawać tegim odwarem najlepszego siana, mieszaiąc go z mlekiem, Cielęta chciwie ten napój piją. Przydatek mleka zmiesza się po trochę, aż naręście dostają sam czysty odwar, który jest dla nich nader pożywnym i posilającym, i we względzie roślinnej żywności uważanym być może podobnie, jak dobry rosół mięsny. —

Już niepodpada wątpliwości że *Daj Algierski* wypowiedział wojnę *Królowi Niderlandzkiemu*. — Doszła smutna wiadomość z *Drezna* że tam żyć przestał *J.W. Jenerał Bleszyński*, powszechnie żalowany. —

Uwiedomienie Literackie

Upadek wszystkich pism naukowych w *Stolicy* *Królestwa*, skłonił Redaktora *Pamiętnika Narodowego Astrea*, że od d. 1 *Stycznia* roku następnego 1825 postanowił znowu wydawać *Astrec*. Przyczynę ekonomiczną, dla których powiększej części pisma naukowe przestały wychodzić w kraju naszym, wpłynęły również na ustanie *Astrei*. Teraz Redakcja maigę w pomocy swojej *Drukarni*, która za bardzo umiarkowaną cenę to pismo wydawać obowiązała się, widzi się nakoniec w możności wydawania *Astrei* bez przerwy; a to tem bardziej, że straty ponieśły już się niespodziewała. Z tem więc samem czystem i silnem przywiązaniem do kraiu i rzeczy publicznej, z którem pierwszy zawód pisarza publicznego Redaktor *Astrei* przed kilką laty rozpoczął, przystępuje do wznowienia przedsięwzięcia swego. *Pamiętnik Warszawski* s. p. *Dmochowskiego*, oraz tenże *Pamiętnik L. Osieńskiego*, służęć mu będą za skazowkę w rozkładzie przedmiotów i dążeń literackiej. Donosi także Redakcja *Astrei* iż kilka stałych przybrała współpracowników, którzy

są znani w Literaturze ojczyźnej, wielu zaś rodaków znakomite w Literaturze mających zasługi, stałą i czynną pomoc ofiarowali *Astrei*. Wszystkie przedmioty naukowe, popularnie traktowane, niemniej to wszystko co miało dotąd miejsce w *Astrei*; co ma związek z rzeczami krajowemi, najbliższymi nas dotyczącymi, ze sławą i pożytkiem ziemi rodzinnej, oraz rozkrzewieniem i utrzymywaniem dobrego smaku i czystości języka narodowego, wszystko to będzie umieszczane w *Astrei*. Fr: Gr.

PRZYIECHALI do WARSZAWY.

Potocki Anto. Generał z Piotrkowa — Mejnzer Jan Oby: z Lublina. — Stankiewicz Michał Oby: z Zamścia. — Kowalski Wojciech Oby: z Lublina. — Gwozdecki Florjan Oby: z Lublina. — Jankowski Pułkownik z Kutna. — Lasocki Paweł Oby: z Brochowa. — Exner Jakób Dziec z Radoszyc. — Murawski Tomasz Oby: z Lublina. — Michałowski Teodor Dziec: Gottie Jan Oby: z Radomia. — Mieczysław Kaszt:

DONIESIENIA.

Wczoraj wieczorem o godzinie 9 zgubiono Papiery związane w chustkę i 2 Losy Nr 621 i 5 646; Najpóźniej nprasa o oddanie do Sklepu Józefa Zielińskiego na rogu długiej ulicy, za dobrą nagrodą.

Osoba idąca przez ulicę Żabią, Rymarską i pałac Zielińskiego, zgubiła Kawtanik damski z żaknotu w paseczki, w ząbki robiony; kto go znalazł niech raczy oddać za nagrodą do Drukarni Kurjera.

Bryczka kryta porządnie okuta, pakowna do podróży, na 4ch ryssorach, z żelaznemi osiami, lekka, jest do sprzedania za mierną cenę, pod Nr 405 na przeciw S. Krzyża. Oraz Koni para poizdowych; dopytać się można u właściciela tegoż domu.

Podpisany Komornik podaje do wiadomości iż d. 16 Grudnia r. b. o godzinie 10 rano w Ryńku Staro-go Miasta sprzedane będą ruchomości iakoto: Pierze, Puch, nasypki z pościeli, Chustka, Suknia, Koszula, Zegar, Fajka z morskiej piany. Jan Łabecki Komor. Onegdaj wieczorem idący ulicami S: Jerską, Miodową i Krako: Przedmieściem zgubił akta W. Mecenas Nielepca, wsprawie do Sądu Appel. Kto je odda do rąk tegoż Mecenas przy ulicy S. Jerskiej Nro 1767, odbierze nagrodę.

Podaje się do publicznej wiadomości, iż aukcja na efekta iakoto: Komodę, Zegar, Łózka, Kanapy, Firanki, Arfy, Skrzypce, Gitary, itp. w Warszawie, przy ulicy Leszno Nr 666 w dniu 16 m. i r. b. o godzinie 2 z południa za gotowe pieniądze więcej da-

jącemu odhądzie się. — And: Tryllerowicz T. C. W. M.

Podaje się do Publicznej wiadomości, iż aukcja na efekta iakoto: Łózka, Kanapy, stoliki, zegar, szafy, lustro i t. p. w Warszawie przy ulicy Mostowej pod Nr 230 w dniu 16 m. i r. b. z południa o godzinie 10tej za gotowe pieniądze więcej dającemu odhądzie się. — Andr: Tryllerowicz z Kom: T. C. W. M.

Uprasza się niniejszym W. Komorowskiego, byłego Porucznika Artylerji, aby przed upływieniem dnia 14tu, Kupcowi Mikołajowi Grabowskiemu, przy ulicy Miodowej pod Nr. 495 mieszkającemu, nadesłał raczył zaświadczenie od Władzy właściwej, gdzie w miesiącniu Main r 1819 zostawał lub mieszkał, albo też jeżeli by to być mogło, aby się do niego osobicie mógł zgłosić; bez tego albowiem pretensja W. Komorowskiego, należąca mu za żołąd zaległy z czasu X War. do Likwidacji niemogła by być przyjęta.

Losów Kupnych czyli nowych do 5tej Klasy i 26 Loteryj, której ciągnięcie dnia 15 b. m. w drodze następującej rozpocznie się, (Całkowitych po zł: 127 i pół; Cwarterciowych po zł: 31 gr. 27) w moim Kantorze jeszcze dostać można. — A. WERTHEJM Nr 385 na Kra: Prze: w domu Ryxa.

Los całkowity pod Nr 18,737. — Losy ćwiercio-we, Nra 24,456, 6,649 i 14,077 5 do Klasy 26 L: K. zaginęły, wygrana nań paść mogąca jedynie tym na kogo została zapisaną w Kontroli właściwego Kolektora wyptaconą będzie.

Podpisana Wdowa Kupcowa w mieście Wo: Płoc. ku zamieszkała, wystawiwszy Wexel pod d. 13tych Marca r. b. na osobę Staro: Jankiel Baumgoldt Szynkarza w M. S. Wacławie mieszkającego, na summy zł: pol. 2,000, gdy waluty na tenże Wexel przez niedopełnienie warunku w najmniejszej części nieodebrała widzi obowiązkiem swym ostrzedć o tem niniejszym Szano: Publi: a oraz iżby cytowanego powyżej Wexelu niechęć być na straty wystawionym nikt niabywał. — Płock d. 8 Grul: 1824. Cywie Braun Wdow: Uwiadamia się Szanowną Publiczność, iż w Kontynuacji Licytacji Kopersztychów w Warszawie przy ulicy Miodowej pod Nr 484 odbywanej, rzezone przedmioty Mistrzów sławnych z szkoły Angielskiej w dniu 14 Grudnia r 1824 na sprzedaż publiczną wystawione zostaną. St: Modzelewski.

Wczoraj wyciągnięte Nra 10. 56. 35. 21. 16. Teatr. Dla stałości JP; Ledóchowskiej Traledja Edyp odłożona do Czwartku. Dziś Komedja Dom do przedania Op: Dwa słowa i Tańce.